

Partij voor
de Dieren

Beklim de

CO₂-prestatieladder

INITIATIEFVOORSTEL

Pieter Groenewege
Partij voor de Dieren Dordrecht

11 april 2023

**Partij voor
de Dieren**

I N H O U D S O P G A V E

Inleiding	4	Financiën	14
Wat is de CO ₂ -prestatieladder?	6	Planning	14
Warm aanbevolen	7	Communicatie	15
De voordelen van de CO ₂ -prestatieladder	8	Raadsbesluit	16
Voordelen van de methode	9	Bronnen	18
Voordelen van certificering	10	Colofon	20
CO ₂ -prestatieladder en Manifest MVOI	12	Bijlage	21
Aanpak	13		

I N L E I D I N G

Klimaatverandering

Klimaatverandering is geen koortsdroom van een afschrikwekkende toekomst - het is het hier en nu. Zeespiegelstijging, droogte, weersextremen; ze zijn aan de orde van de dag en vullen inmiddels dagelijks het nieuws.

In Nederland is de gemiddelde temperatuur in 130 jaar tijd met 1,7 graden Celsius gestegen (wereldwijd met 1 graad)¹. De zeespiegel is in die tijd zo'n 20 cm gestegen. Wetenschappers verwachten dat dit in 2100 26 tot 82 cm bedraagt². Extreem weer, in de vorm van droogtes, stormen en stortregens, zal steeds vaker voorkomen. Slecht nieuws voor de Dordtse binnenstad, die nu al regelmatig kampt met overlast door hoogwater.

Het staat inmiddels als een paal onder water dat de mens hierin een bepalende rol speelt. Nederland stootte in 2020 164.000.000.000 kilo CO₂-equivalent uit³. Dat is zo'n 9.400 kilo per persoon.

Energietransitie

De komende jaren staan daarom wereldwijd in het teken van de energietransitie, ook in Dordrecht. Het college van Dordrecht wil dat de stad in 2040 niet meer bijdraagt aan ontwrichtende klimaatverandering, zo heeft het afgesproken in het coalitieakkoord. Een verduurzaming van de eigen organisatie is hier een essentieel onderdeel van.

Maar klimaatneutraal worden is helaas geen kwestie van een knop omzetten. Het is een stapsgewijze ontwikkeling die iedere organisatie zal moeten doorlopen.

Die stappen kunnen best spannend zijn. De omschakeling naar duurzame warmte, in plaats van ons vertrouwde aardgas, bijvoorbeeld, vereist wat gewenning. Maar over die spannende onderdelen gaat dit initiatiefvoorstel niet. Dit initiatiefvoorstel gaat over hoe we de spannende stappen in de gaten houden.

Monitoring

Hoe weten we dat we op koers liggen naar een klimaatneutrale stad in 2040? Hoe weten we dat de maatregelen die de gemeente neemt effect hebben? Dit zijn best belangrijke vragen tijdens de grootste transitie van de komende decennia. En het zijn vragen waar het college ook mee zit, zo gaf wethouder De Jonge recentelijk aan in een podcast van PwC accountants (zie de bijlage)⁴. De monitoring van de energietransitie is voor het college nog een punt van aandacht.

Het voordeel van deze situatie is dat alle overheden op dit moment met dezelfde vragen zitten. Om ze te beantwoorden, hoeft Dordrecht het wiel niet opnieuw uit te vinden. Er zijn al goede monitorings-initiatieven waar de gemeente bij kan aansluiten.

In dat kader beoogt dit initiatiefvoorstel dat de gemeente Dordrecht zich, net als een groeiend aantal andere overheden, laat certificeren met de CO₂-prestatieladder.

W A T I S D E C O 2 - P R E S T A T I E L A D D E R ?

De CO₂-prestatieladder is een instrument dat overheden en bedrijven helpt om de CO₂-uitstoot van hun complete organisatie op een planmatige, systematische manier in kaart te brengen en te reduceren. De CO₂-prestatieladder richt zich op energiebesparing, CO₂-reductie in de keten en het gebruik van duurzame energie⁵. Hierbij stelt de CO₂-prestatieladder eisen op vier thema's:

De pijlers van de CO₂-prestatieladder⁶

1. **Inzicht:** Het bepalen van de energiestromen en de CO₂-footprint;
2. **Reductie:** Het ontwikkelen van ambitieuze doelstellingen voor CO₂-reductie;
3. **Transparantie:** Structurele communicatie over het CO₂-beleid;
4. **Participatie:** Deelname aan initiatieven in de sector op het gebied van CO₂-reductie.

De CO₂-prestatieladder werkt met certificaten. Organisaties die aan de eisen voldoen, ontvangen een CO₂-Bewust Certificaat en worden dan "Gecertificeerde Organisaties" genoemd. Dit systeem heeft een aantal voordelen, die later ter sprake komen.

De CO₂-prestatieladder kent vijf niveaus van certificering, afhankelijk van de mate van inzet van de gecertificeerde organisatie. Tot en met niveau 3 wordt de eigen organisatie op orde gebracht. Daarboven probeert de organisatie ook haar keten te beïnvloeden. Op niveau 3 (en hoger) moet de CO₂-emissie van de organisatie in kaart zijn gebracht.

Een organisatie kan zich niet zomaar laten certificeren met de CO₂-prestatieladder. Deze organisatie moet eerst een aantal stappen zetten die helpen om haar CO₂-uitstoot te verminderen. Deze stappen zijn verdeeld over de genoemde vier thema's.

Zo moet deze organisatie in kaart brengen hoeveel CO₂ ieder onderdeel van de organisatie uitstoot (inzicht). Ook moet deze organisatie duidelijke (tussen)doelen hebben voor CO₂-reductie, voor ieder onderdeel van de organisatie (reductie). De organisatie moet hier jaarlijks op een transparante manier over communiceren (transparantie). Tenslotte moet deze organisatie klimaatleiderschap tonen: zij doet actief mee aan initiatieven die toewerken naar CO₂-reductie in de sector (participatie).

De eisen die de CO₂-prestatieladder op deze thema's aan een organisatie stelt, zijn gespecificeerd per thema en per certificeringsniveau. Gedetailleerde informatie hierover is te vinden in het *Handboek CO₂-Prestatieladder*⁹.

Een essentieel onderdeel van certificering met de CO₂-prestatieladder is een jaarlijkse, externe audit door een Certificerende Instelling. Een Certificerende Instelling is een onafhankelijke partij die jaarlijks controleert of een organisatie voldoet aan de eisen van de CO₂-prestatieladder.

Audit

au-dit (de; m; meervoud: audits):

- kritisch onderzoek naar de bedrijfsvoering (Van Dale⁷)
- systematisch, onafhankelijk en gedocumenteerd proces voor het verkrijgen van een beeld van de CO₂-prestaties van de organisatie en het objectief beoordelen daarvan om vast te stellen in welke mate aan de eisen van de CO₂-Prestatieladder is voldaan (Handboek CO₂-prestatieladder 3.1⁸)

De jaarlijkse audit door de Certificerende Instelling garandeert dat het CO₂-managementsysteem van de Gecertificeerde Organisatie functioneert, voldoende ambitieus is en jaarlijks wordt verbeterd¹⁰.

De CO₂-prestatieladder is geïnitieerd door ProRail, maar wordt tegenwoordig beheerd door de Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden

en Ondernemen (SKAO). SKAO accrediteert de Certificerende Instellingen, die de Gecertificeerde Instellingen op hun beurt controleren.

Staatssecretaris Stientje van Veldhoven (Infrastructuur en Waterstaat) geeft het estafettestokje van de CO₂-prestatieladder door aan wethouder Liesbeth van Tongeren (Den Haag, 2021).

W A R M   A A N B E V O L E N

Steeds meer overheden laten zich certificeren met de CO₂-prestatieladder, en dit wordt hen ook van verschillende kanten aanbevolen. Zo laat de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) zich certificeren met de CO₂-prestatieladder, en beveelt de VNG haar leden (de gemeenten) aan dit ook te doen¹¹. De VNG biedt gemeenten zelfs ondersteuning bij de certificering tot niveau 3 via haar programma CO₂-reductie¹². Ook de Unie van Waterschappen roept haar leden, de waterschappen, op om uiterlijk in 2025 gecertificeerd te zijn op de CO₂-prestatieladder¹³.

Op landelijk niveau beveelt ook het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) andere overheden aan om zich te laten certificeren. Het ministerie moedigt overheden zo aan om zich

te committeren aan het meetbaar terugdringen van de CO₂-uitstoot in alle aspecten van de bedrijfsvoering. Daartoe heeft dit ministerie een estafettestokje in het leven geroepen, die overheden nadat ze gecertificeerd zijn weer aan een andere overheid kunnen doorgeven¹⁴.

41 overheden (waarvan 24 gemeenten) hebben zich al laten certificeren met de CO₂-prestatieladder, en 25 (waarvan 10 gemeenten) hebben zich op dit moment gecommitteerd tot certificering¹⁵, ¹⁶. Hieronder vallen alle ministeries. Alle gecertificeerde gemeenten hebben minstens niveau 3 bereikt, en een paar niveau 4. Enkele ministeries en provincies hebben zelfs niveau 5 bereikt.

DE VOORDELEN VAN DE CO₂-PRESTATIELADDER

Middels schriftelijke vragen heeft de Partij voor de Dieren Dordrecht het college opgeroepen de gemeente te laten certificeren met de CO₂-prestatieladder¹⁷. Het college gaf in antwoord op deze vragen aan dat het inderdaad aan de slag wil met de methodiek van de CO₂-prestatieladder. Het college wilde de gemeente echter niet laten certificeren, omdat de gemeente niet meedoet in aanbestedingen. Een certificaat kan daar een voordeel bieden ten opzichte van andere opdrachtnemers - een voordeel waar de gemeente dus niet van profiteert.

Als dat het enige voordeel van certificering zou zijn, dan zou het kloppen dat certificering met de CO₂-prestatieladder voor de gemeente geen meerwaarde zou hebben. Maar dan zou het ook onverklaarbaar zijn dat steeds meer overheden zich laten certificeren met de CO₂-prestatieladder, en dat de Vereniging Nederlandse Gemeenten, de Unie van Waterschappen en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat dit hen zelfs aanbeveelt.

Navraag leert dat certificering met de CO₂-prestatieladder wel degelijk een reeks andere voordelen biedt, ook voor overheden die zelf niet meedingen naar aanbestedingen. De Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen wijst in een schriftelijke reactie desgevraagd op een tiental voordelen van certificering voor overheden. Tijdens het event “De CO₂-prestatieladder voor overheden” d.d. 11 oktober 2022 kwamen deze uitgebreid aan bod. Ook in andere bronnen worden de voordelen van certificering beschreven^{18, 19}.

In dit hoofdstuk worden de voordelen van certificering voor overheden beknopt uiteengezet. Een deel van deze voordelen geldt al voor de gemeente Dordrecht, aangezien het college heeft aangegeven aan de slag te gaan met de werkwijze van de CO₂-prestatieladder. Een deel van de voordelen geldt echter alleen, of in sterkere mate, als de gemeente zich laat certificeren.

VOORDELEN VAN DE METHODE

Inbedding in organisatie

Door de methodiek van de CO₂-prestatieladder wordt de hele gemeentelijke organisatie betrokken bij CO₂-reductie. Ieder onderdeel van de organisatie moet het eigen energiegebruik en de eigen CO₂-uitstoot bijhouden en transparant maken, waardoor de bewustwording daarover groeit. Ambities, maatregelen, beleid en de voortgang daarop wordt in een

vast ritme op verschillende niveaus in de organisatie besproken en vastgesteld (de Plan-Do-Check-Act-cyclus).

Dit zorgt voor een groter draagvlak voor deze doelen binnen de gemeente. Ook zorgt het ervoor dat verduurzaming niet verkokerd blijft, maar een integraal onderdeel gaat uitmaken van al het gemeentelijke beleid.

Aansluiting bij SDG's

In antwoord op vragen van de Partij voor de Dieren heeft het college aangegeven te onderzoeken of Dordrecht een Sustainable Development Goals-gemeente (SDG-gemeente) kan worden en hoe daar op een goede manier invulling aan gegeven kan worden²⁰. In 2015 hebben de lidstaten van de Verenigde Naties deze 17 doelen vastgesteld om vrede en welvaart te bevorderen, en extreme armoede, ongelijkheid, onrecht en klimaatverandering tegen te gaan. De CO₂-prestatieladder sluit aan bij en geeft invulling aan een aantal SDG's²¹.

Financiële besparingen

De CO₂-prestatieladder zorgt ervoor dat de gemeente haar energiestromen in kaart moet brengen. Energiestromen hebben ook gevolg voor financiële stromen, zeker wanneer de gasprijs stijgt. Dit proces heeft bij andere gecertificeerde gemeenten dan ook voor financiële besparingen op de energierekeningen gezorgd. Energiecontracten werden voor het eerst in jaren kritisch tegen het licht gehouden, en lekkende waterleidingen werden opeens opgespoord.

VOORDELEN VAN CERTIFICERING

Stok achter de deur

De energietransitie is de meest uitdagende omslag van de komende jaren. De inzet op verduurzaming mag in die tijd niet verslappen. Er is een groot belang om gemeenschapsgeld niet te verkwisten aan ineffectieve maatregelen, maar op een effectieve manier aan dit doel te besteden.

De jaarlijkse externe audit, onderdeel van de certificering, borgt dit. Vreemde ogen kijken nu eenmaal objectiever dan eigen ogen. Als de inzet onvoldoende is, heeft dat ook consequenties. Het certificaat van de CO₂-prestatieladder kan namelijk worden geschorst als de organisatie niet (meer) aan de eisen voldoet. Op deze manier is de externe audit een stok achter de deur die garandeert dat de gemeente ambitieuze maatregelen neemt om de CO₂-uitstoot te verminderen. Wanneer de gemeente haar certificaat kwijtraakt, is dit een signaal dat het niet goed gaat met het

klimaatbeleid van de gemeente.

De CO₂-reductieprestaties van gecertificeerde gemeenten onderschrijven dit. Uit onderzoek van onderzoeks- en adviesbureau CE Delft blijkt dat de onderzochte, gecertificeerde gemeenten in twee jaar tijd (2018-2020) hun CO₂-uitstoot hebben verminderd met gemiddeld maar liefst 23,9% (12,8% per jaar)²². “Bij veel gemeenten is een sterke daling te zien in de CO₂-emissies in het jaar van certificering of het jaar erna,” zo stelt CE Delft. Van de gemeentelijke organisatie van de gemeente Dordrecht is de CO₂-uitstoot tijdens deze periode (2018-2020) helaas niet bekend, aangezien de eerste nulmeting in 2020 is uitgevoerd, waardoor we de Dordtse uitstoot niet kunnen vergelijken met gecertificeerde gemeenten. Ander onderzoek bij bedrijven wijst uit dat gecertificeerde bedrijven tweemaal zo snel hun CO₂-uitstoot verminderen als niet-gecertificeerde bedrijven²³.

Voldoen aan EED

Door de jaarlijkse audit, onderdeel van de certificering, voldoet de gemeente aan de auditplicht uit het European Energy Directive (EED). Grote ondernemingen, en ook gemeenten die voldoen aan de definitie van een grote onderneming volgens de EED, zijn verplicht iedere vier jaar een energie-audit te laten uitvoeren²⁴. Ook de gemeente Dordrecht valt onder deze plicht. De eerstvolgende ronde start medio 2023. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland is bevoegd sancties in de vorm van dwangsommen op te leggen aan instellingen die niet aan deze plicht voldoen²⁵. Door certificering op niveau 3 met de CO₂-prestatieladder voldoet de gemeente aan deze plicht^{26, 27}.

Transparantie

Op dit moment wordt een klein aantal indicatoren gebruikt om jaarlijks de CO₂-reductie te duiden in de jaarstukken. Deze indicatoren zijn niet uitgesplitst naar de verschillende onderdelen van de gemeentelijke organisatie. De jaarlijkse audit van de CO₂-prestatieladder, en het verslag daarvan, zorgen ervoor dat de CO₂-reductieprestaties van de gemeente op een groter detailniveau verifieerbaar en controleerbaar worden. Dit heeft voordelen voor het college en de gemeentelijke organisatie zelf, maar ook zeker voor de gemeenteraad, die moet controleren of gemeenschapsgeld effectief besteed wordt.

Geloofwaardig duurzaam aanbesteden

De gemeente Dordrecht gebruikt de CO₂-prestatieladder soms al om duurzame, gecertificeerde bedrijven een voordeel te geven bij aanbestedingen. Door duurzame bedrijven een concurrentievoordeel te bieden, draagt de gemeente bij aan een duurzamere samenleving. Volgens SKAO is het instrument door de gemeente Dordrecht in 2021 en 2022 in totaal vier keer toegepast bij aanbestedingen.

Door zelf een certificaat te halen, kan de gemeente dit desgewenst vaker en geloofwaardiger doen. Een aantal gemeenten blijkt het zelf behalen van een certificaat begrijpelijkerwijs als voorwaarde te zien om bij aanbestedingen op een geloofwaardige manier ernaar te kunnen vragen²⁹.

Gecertificeerde overheden geven aan dat zij beter begrijpen wat de certificaten inhouden bij aanbestedingen, doordat zij zelf aan de slag zijn gegaan met certificering. Als gevolg hiervan heeft het inkoopbeleid van gecertificeerde overheden een verduurzamingsslag ondergaan.

Kennisnetwerk

De CO₂-prestatieladder kent een Community of Practice (CoP) om kennis en ervaringen uit te wisselen over de ladder en over verduurzaming. Zo hoeft niet iedere gemeente het wiel opnieuw uit te vinden. Uit onderzoek blijkt dat gemeenten vaak met nabijgelegen gemeenten samen optrekken²⁸. De gemeente Altena (certificaat niveau 3) ligt hierbij voor Dordrecht als samenwerkings- en sparringpartner voor de hand. Ook kan Dordrecht - als het college dit wenst - mogelijk een aanjaegersrol vervullen binnen de Drechtsteden, waarover later meer.

Het goede voorbeeld geven

Het certificaat van de CO₂-prestatieladder is niet alleen een boodschap aan bedrijven bij aanbestedingen. Ook aan burgers en andere overheden laat dit certificaat zien dat Dordrecht niet alleen duurzaam praat, maar ook echt duurzaam doet. Als lokale overheid kan de gemeente Dordrecht zo invulling geven aan haar voorbeeldfunctie, die ook in het coalitieakkoord wordt benoemd. Daarbij draagt dit bij aan het positieve imago van de gemeente Dordrecht, zowel binnen de gemeentegrenzen als daarbuiten.

Net als bij aanbesteden, kan dit een vliegwieleffect hebben. We moeten uiteindelijk niet alleen de gemeentelijke organisatie verduurzamen, maar de hele gemeente. Daarin moet de gemeente haar eigen voorbeeldrol niet onderschatten.

CO₂-PRESTATIELADDER EN MANIFEST MVOI

De gemeente Dordrecht heeft het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) ondertekend en werkt in dat kader aan een actieplan MVOI³⁰. Met maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen draagt de gemeente Dordrecht bij aan een betere wereld door haar geld selectief uit te geven, bijvoorbeeld alleen bij duurzame opdrachtnemers. De CO₂-prestatieladder sluit hier naadloos op aan.

Het Manifest MVOI heeft een aantal brede doelstellingen, want er zijn heel wat aandachtspunten om als organisatie “maatschappelijk verantwoord” te zijn. Het gaat niet alleen over klimaat, maar bijvoorbeeld ook over diversiteit en inclusie, milieu en biodiversiteit, en rechtvaardigheid. In feite is het Manifest MVOI een commitment aan een maatschappelijk verantwoorde bedrijfsvoering, in de breedste zin van het woord. Deze commitment is helaas wel relatief vrijblijvend, omdat deelnemende organisaties zelf hun doelen en ambities bepalen.

Met de CO₂-prestatieladder kan de gemeente het onderdeel ‘duurzaamheid’ uit het Manifest nader invullen. Het Manifest MVOI roept gemeenten immers op om hun duurzaamheidsdoelstellingen te verankeren in een managementsysteem, waarvoor de CO₂-prestatieladder kan worden toegepast, zoals het Manifest aangeeft³¹. De CO₂-prestatieladder is hiermee een waardevolle aanvulling op het Manifest MVOI.

De CO₂-prestatieladder zorgt ervoor dat de toewijding van de gemeente aan een duurzame bedrijfsvoering een stuk minder vrijblijvend wordt. De jaarlijkse externe audit vanuit de CO₂-prestatieladder is immers een sterkere borging van verduurzaming dan de vrijblijvende feedback die de gemeente vanuit het Manifest MVOI ontvangt. Ook ligt het voor de hand dat de externe evaluatie door een Certificerende Instelling in het kader van de CO₂-prestatieladder kritischer zal zijn dan de interne evaluatie die bij het Manifest MVOI hoort.

Afbeelding:

De doelen van het Manifest MVOI³².

A A N P A K

Het doel van dit initiatiefvoorstel is dat de gemeente Dordrecht zich laat certificeren met de CO₂-prestatieladder om haar CO₂-uitstoot te verminderen. De inzet is daarbij om de gemeente minimaal tot niveau 3 van de prestatieladder te laten certificeren, net als alle andere gecertificeerde gemeenten. De certificering is een aanvulling op de reeds toegezegde inzet van het college om de methodiek van de CO₂-prestatieladder toe te passen.

De Vereniging Nederlandse Gemeenten biedt gemeenten ondersteuning om tot certificering op niveau 3 te komen³³. Deze ondersteuning biedt de VNG vanuit haar programma CO₂-reductie. Dit programma is bedoeld om de CO₂-reductie bij gemeenten te versnellen, vooral in de eigen bedrijfsvoering. De ondersteuning bij certificering op de CO₂-prestatieladder bestaat uit begeleiding om gemeenten op weg te helpen. Zo biedt de VNG informatie over eventuele adviesbureaus, biedt het webinars aan, en is het een vraagbaak voor gemeenten. Ook kunnen gemeenten via de VNG in contact komen met andere gemeenten die ervaring hebben met certificering.

Hoe de gemeente aan de slag gaat met de certificering wil de indiener aan de beleidsvrijheid van het college laten. De werkwijze kan bijvoorbeeld in de eigen organisatie worden uitgezet, of hiervoor kunnen adviesbureaus worden ingeschakeld. Beide richtingen bieden voordelen. Aan de slag gaan binnen de eigen organisatie zorgt ervoor dat verduurzaming meer gaat leven en dat het 'CO₂-bewustzijn' van de organisatie toeneemt. Tegelijkertijd kunnen adviesbureaus waardevolle ervaring inbrengen.

Dordrecht kan als centrumgemeente binnen de Drechtsteden een aanjagersrol oppakken op het onderwerp verduurzaming. Gezamenlijke certificering met de CO₂-prestatieladder kan hierbij een mooi gezamenlijk streven zijn, en bijdragen aan de doelstellingen van de Regionale EnergieStrategie. Indiener laat de afweging hierover ook graag bij het college.

F I N A N C I Ë N

Certificering met de CO₂-prestatieladder is helaas niet gratis. De CO₂-prestatieladder drijft namelijk niet op subsidie, maar wordt betaald met financiële bijdragen door gecertificeerde instellingen. Deze hangen af van de grootte van de instelling. Gecertificeerde gemeenten betalen aan SKAO een bijdrage die afhankelijk is van hun inwonertal. Voor Dordrecht zou dit neerkomen op € 4.200 per jaar³⁴.

Ook de jaarlijkse audit door de Certificerende Instelling kost geld. De Vereniging Nederlandse Gemeenten schat deze kosten in op € 6.000 tot € 7.000 per jaar³⁵.

De uitvoering van de werkwijze van de CO₂-prestatieladder, waaronder het in kaart brengen van de CO₂-uitstoot van de gemeentelijke organisatie, kost ambtelijke capaciteit. Dit kan uiteraard ook (deels) worden uitbesteed aan een adviesbureau. SKAO heeft een praktische gids voor overheden opgesteld die meer inzicht

geeft in de stappen die hierbij komen kijken³⁶. Het college heeft echter al toegezegd “om de methodiek toe te passen en onze beschikbare middelen in te zetten op de uitvoering”³⁷. Indien er vertrouwen is dat het college deze toezegging voortvarend heeft opgepakt, waardoor geen extra budget nodig is voor de uitvoering van de methodiek van de CO₂-prestatieladder.

De totale kosten van certificering met de CO₂-prestatieladder komen daarmee op (ongeveer) € 11.200 per jaar. Indien er wordt gesteld voor (een deel van) deze kosten te dekken uit het budget dat de raad reserveert voor de uitvoering van de Startnotitie programma Klimaatneutraal 2040, die verschijnt in Q2 van 2023. Dit voorstel is na overleg met ambtelijke ondersteuning tot stand gekomen. Een deel van de kosten kan tevens gedekt worden uit de reservering voor “Randvoorwaarden en voorbeeldgedrag” van € 75.000 per jaar die is opgenomen in de “Doorstartnotitie programma Energietransitie”³⁸.

P L A N N I N G

Hoe sneller de gemeente gecertificeerd is, hoe beter, maar tegelijkertijd moet het tempo natuurlijk haalbaar en uitvoerbaar zijn. De Duurzame Adviseurs, die al ruim 60 overheden hebben begeleid bij het certificeren op de CO₂-prestatieladder, geven aan dat het traject om niveau 3 te behalen in hun ervaring “prima te doen” is binnen drie tot zes maanden³⁹. SKAO zelf geeft aan dat het voor middelgrote bedrijven zelfs binnen drie tot vier maanden mogelijk is⁴⁰.

Dordrecht heeft als grote organisatie waarschijnlijk meer tijd nodig dan een middelgroot bedrijf. Maar het feit dat de gemeente Dordrecht al op dit moment aan de slag gaat met de werkwijze van de CO₂-prestatieladder, kan de termijn voor certificering verkorten. Naast deze overwegingen, moet natuurlijk ook rekening gehouden worden met een redelijke behandeltermijn voor dit initiatiefvoorstel.

Indien er wordt gesteld voor het college van burgemeester en wethouders de opdracht te geven ervoor te zorgen dat de gemeente Dordrecht voor het zomerreces van 2024 op niveau 3 gecertificeerd is op de CO₂-prestatieladder. Daarbij ligt het initiatief voor een hoger tempo bij het college.

C O M M U N I C A T I E

Dat de gemeente aantoonbaar het goede voorbeeld geeft is een van de voordelen van certificering met de CO₂-prestatieladder. Om deze inzet zichtbaar te maken, is duidelijke communicatie van belang. Structurele, regelmatige (halfjaarlijkse) communicatie is zelfs een voorwaarde voor certificering. Uiteraard behelst dit initiatiefvoorstel dat de gemeente gaat voldoen aan de eisen die de CO₂-prestatieladder aan haar communicatie stelt. Indiener roept het college daarnaast op om de raad, de stad en de pers te informeren wanneer certificering op niveau 3 is behaald.

Na certificering mag het logo van de CO₂-prestatieladder gebruikt worden, wanneer dit confor-

meert aan het reglement logogebruik van SKAO⁴¹. Indiener roept het college op dit logo een plaats te geven op de gemeentelijke website, en in relevante communicatie-uitingen.

Ook het eerdergenoemde estafettestokje van de minister is een middel om de duurzaamheidsinzet van de gemeente zichtbaar te maken. Indiener roept het college op om letterlijk het stokje over te nemen.

Uiteraard kunnen er nog meer communicatiemiddelen/-strategieën worden ingezet. De afweging daarover laat de indiener aan het college.

Afbeelding:

Het logo van de CO₂-prestatieladder.

CO₂-PRESTATIELADDER

R A A D S B E S L U I T

De gemeenteraad van de gemeente Dordrecht, in vergadering bijeen d.d. ..., gezien het voorstel van Pieter Groenewege, Partij voor de Dieren,

Besluit:

- I. Dat de gemeente Dordrecht zich laat certificeren met de CO₂-prestatieladder, waarbij voor het zomerreces van 2024 certificering op minimaal niveau 3 van de ladder behaald moet zijn;
- II. Het college opdracht te geven uitvoering te geven aan deze doelstelling;
- III. Het college opdracht te geven communicatie rond het behalen van certificering met de CO₂-prestatieladder vorm te geven conform de paragraaf "Communicatie" van dit initiatiefvoorstel;
- IV. Het college opdracht te geven de resultaten van de CO₂-audit jaarlijks met raad te delen;
- V. Het college opdracht te geven om conform de transparantierichtlijnen van de CO₂-prestatieladder in de jaarstukken te reflecteren op de behaalde CO₂-reductie, uitgesplitst naar de verschillende onderdelen van de gemeentelijke organisatie;
- VI. Het college opdracht te geven de certificering met de CO₂-prestatieladder op te nemen in het actieplan MVOI;
- VII. Het bovenstaande te betrekken bij de invulling van het programma Klimaatneutraal 2040;
- VIII. De kosten van het bovenstaande (deels) te dekken uit het budget van het programma Klimaatneutraal 2040, en/of (deels) uit de reservering voor "Randvoorwaarden en voorbeeldgedrag" van het programma Energietransitie.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van ...

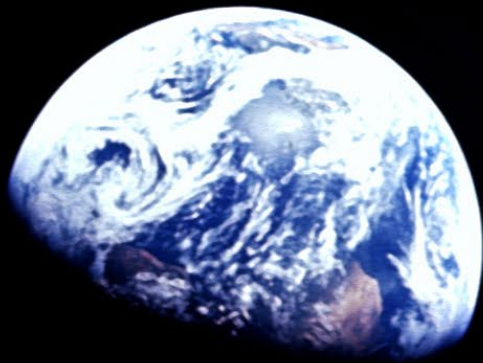
De griffier,

De voorzitter,

A.E.T. Wepster

A.W. Kolff

B R O N N E N

- 1 Rijksoverheid. (s.d.) *Klimaatverandering en gevolgen*. Opgehaald van <https://www.rijksoverheid.nl/>
- 2 KNMI. (s.d.) *Zeespiegelstijging*. Opgehaald van <https://www.knmi.nl/>
- 3 CBS. (2022). *Hoe groot is onze broeikasgasuitstoot?* Opgehaald van <https://www.cbs.nl/>
- 4 PwC. (2023). *Podcast Breed perspectief op lokale overheden aflevering 4: Duurzaamheid - een wethouder aan het woord*. Opgehaald van <https://www.pwc.nl/>
- 5 Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (SKAO). (2020). *Handboek 3.1*. Opgehaald van <https://www.co2-prestatieladder.nl/>
- 6 Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (SKAO). (s.d.) *Wat is de Ladder?* Opgehaald van <https://www.co2-prestatieladder.nl/>
- 7 Van Dale. (2022). *Betekenis 'audit'*. Opgehaald van <https://www.vandale.nl/>
- 8 Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (SKAO). (2020). *Handboek 3.1*. Opgehaald van <https://www.co2-prestatieladder.nl/>
- 9 Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (SKAO). (2020). *Handboek 3.1*. Opgehaald van <https://www.co2-prestatieladder.nl/>
- 10 Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (SKAO). (s.d.) *Wat is de Ladder?* Opgehaald van <https://www.co2-prestatieladder.nl/>
- 11 Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (SKAO). (2020). *VNG neemt stokje over om certificaat CO₂-prestatieladder te behalen*. Opgehaald van <https://www.co2-prestatieladder.nl/>
- 12 Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). (2022). *Certificering CO₂-Prestatieladder*. Opgehaald van <https://vng.nl/>
- 13 Unie van Waterschappen. (2021). *Oproep: waterschappen, certificeer je op de CO₂-prestatieladder*. Opgehaald van <https://unievannwaterschappen.nl/>
- 14 Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. (2021). *Staatssecretaris geeft CO₂-estafettestokje door*. Opgehaald van <https://www.youtube.com/>
- 15 Persoonlijke communicatie.
- 16 Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). (s.d.). *CO₂ Prestatieladder, deze gemeenten gingen u voor*. Opgehaald van <https://gis.vng.nl/>
- 17 Partij voor de Dieren Dordrecht. (2022). *Word klimaatneutraal met de CO₂-prestatieladder*. Opgehaald van <https://dordrecht.partijvoordedieren.nl/>

- 18 Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (SKAO). (2021). *10 redenen waarom waterschappen certificering op de CO₂-prestatieladder een goed idee vinden*. Opgehaald van <https://www.co2-prestatieladder.nl/>
- 19 Vereniging Nederlandse Gemeenten. (s.d.) *De CO₂-prestatieladder: waarom certificeren? 10 redenen*. Opgehaald van <https://vng.nl/>
- 20 Partij voor de Dieren Dordrecht. (2022). *Word klimaatneutraal met de CO₂-prestatieladder*. Opgehaald van <https://dordrecht.partijvoordedieren.nl/>
- 21 Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (SKAO). (s.d.) *SDG*. Opgehaald van <https://www.co2-prestatieladder.nl/>
- 22 CE Delft. (2022). *Effecten CO₂-Prestatieladder bij gemeenten*. Opgehaald van <https://ce.nl/>
- 23 Rietbergen, M.G.; Opstelten, I.J.; Blok, K. (2017). *Improving energy and carbon management in construction and civil engineering companies—evaluating the impacts of the CO₂ Performance Ladder*. Opgehaald van <https://media.skao.nl/>
- 24 Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (SKAO). (2018). *Gemeenten moeten ook voldoen aan EED energie-audit*. Opgehaald van <https://www.co2-prestatieladder.nl/>
- 25 Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). (2022). *Energie-audit EED*. Opgehaald van <https://www.rvo.nl/>
- 26 Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (SKAO). (s.d.) *EED Energie-audit*. Opgehaald van <https://www.co2-prestatieladder.nl/>
- 27 Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). (2021). *Keurmerken die invulling geven aan de Energie-audit EED*. Opgehaald van <https://www.rvo.nl/>
- 28 CE Delft. (2022). *Effecten CO₂-Prestatieladder bij gemeenten*. Opgehaald van <https://ce.nl/>
- 29 CE Delft. (2022). *Effecten CO₂-Prestatieladder bij gemeenten*. Opgehaald van <https://ce.nl/>
- 30 De Jonge, T. (2023). *Doorstartnotitie Programma Energietransitie 2023 – 2026*. Opgehaald van <https://raad.dordrecht.nl/>
- 31 Rijksoverheid. (2022). *Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI)*. Opgehaald van <https://www.pianoo.nl/>
- 32 Rijksoverheid. (2022). *Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI)*. Opgehaald van <https://www.pianoo.nl/>
- 33 Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). (s.d.) *De CO₂-prestatieladder: Waarom certificeren? 10 redenen*. Opgehaald van <https://vng.nl/>
- 34 Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (SKAO). (s.d.) *Tarieven*. Opgehaald van <https://www.co2-prestatieladder.nl/>

- 35 Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). (2022). *Certificering CO₂-Prestatieladder*. Opgehaald van <https://vng.nl/>
- 36 Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (SKAO). (2019). *Praktische gids CO₂-prestatieladder voor overheden*. Opgehaald van <https://co2-prestatieladder.ams3.digitaloceanspaces.com/>
- 37 Partij voor de Dieren Dordrecht. (2022). *Word klimaatneutraal met de CO₂-prestatieladder*. Opgehaald van <https://dordrecht.partijvoordedieren.nl/>
- 38 Gemeente Dordrecht. (2023). *Doorstart notitie programma Energietransitie*. Opgehaald van <https://raad.dordrecht.nl/>
- 39 De Duurzame Adviseurs. (s.d.) *Het traject om niveau 3 van de CO₂ prestatieladder te behalen*. Opgehaald van <https://deduurzameadviseurs.nl/>
- 40 Groen Gas Mobiel. (2016). *CO₂-prestatieladder: uitstoot verminderen, kosten besparen en zaken winnen*. Opgehaald van <https://groengasmobiel.nl/>
- 41 Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (SKAO). (s.d.) *Promotiemateriaal*. Opgehaald van <https://www.co2-prestatieladder.nl/>

C O L O F O N

Partij voor de Dieren Dordrecht

Voorstraat 367
3311CT Dordrecht

E-mail | dordrecht@partijvoordedieren.nl
Website | dordrecht.partijvoordedieren.nl

Pieter Groenewege | Tekst en vormgeving

Versie

Versie 1.0, 11 april 2023

Foto's

P. 1: [Adobe Stock](#)

P. 3: Li-An Lim, [Unsplash](#)

Pp. 4 - 5: [Shutterstock](#)

P. 8: Mika Baumeister, [Unsplash](#)

P. 9: Mathias Reding, [Unsplash](#); Arthur Lambillotte, [Unsplash](#)

P. 10: Guillaume Périgois, [Unsplash](#)

P. 13: [Shutterstock](#)

P. 17: [NASA](#)

P. 24: Scott Evans, [Unsplash](#)

B I J L A G E

Fragmenten uit podcast met Tanja de Jonge⁴

Martine Koedijk: “Dan ben ik ook toch wel benieuwd: hoe ga je dan borgen als coördinator, hoe weet je nou dat je die doelstellingen gaat realiseren? Want er zijn heel veel plannen. Je hebt het over een Programma. Dus ik ben ook wel benieuwd: hoe ga jij grip houden?”

Wethouder De Jonge: “Ja, nou, dat is een spannende. Daar zal ik heel eerlijk in zijn. We weten wel veel: allemaal heel losse fragmenten aan informatie, aan cijfers, die vaak ook nog een beetje achterlopen. Want ja, we gebruiken bijvoorbeeld ook een website als waarstaatjege-meente.nl. Dat wordt allemaal voor ons geregeld in gemeenteland. Maar dat loopt vaak twee jaar achter. Dan denk ik: ja, ik moet nu kunnen uitleggen, eigenlijk, wat doen de maatregelen die ik besluit en introduceer. Dus dat is nog wel een vraagstuk. We hebben inderdaad in het programma gezegd, dat gaan we zodanig opzetten dat er ook een monitoring bijhoort. Maar ja, nu moeten we eigenlijk de indicatoren gaan bedenken, en hoe ga je ze meten? En hoe weten we eigenlijk dat we het goed doen? Want dan weet je het wel voor jezelf, als je een dalende trend ziet in de cijfers, maar gaan we snel genoeg? Doen we de goede dingen? Dat blijft natuurlijk altijd nog wel de vraag.”

[...]

“Wij zoeken echt nog wel naar die handreikingen, misschien zelfs standaardisatie. Dat kan misschien ook best wel helpen voor gemeenten, dat je het allemaal op dezelfde manier doet. Daar zoeken wij echt nog wel naar. En we gaan uiteraard gewoon aan de slag in Dordrecht. Maar mochten er parallel ook al andere ontwikkelingen zijn - dat zou ons enorm helpen.”

[...]

Martine Koedijk: “Ik wil nog een vraag stellen over sturen en verantwoording. Ik hoorde jou praten over het programma. In het coalitieak-

koord staat iets over transitiepaden die jullie gaan ontwikkelen. Gaan jullie daar ook die koppeling maken met sturen en verantwoorden, of was dat los van elkaar?”

Wethouder De Jonge: “Nee, daar moet echt een koppeling gaan komen. We hebben inderdaad bewust gezegd: we kiezen vier transitiepaden om het grote toch wat kleiner te maken. En daar willen we wel gericht de monitoring op gaan zetten. Sommige zijn ook wel heel specifiek. Huizen en mobiliteit kun je prima van elkaar in transitiepaden scheiden en ook apart monitoren. We hebben bijvoorbeeld op mobiliteit zelfs nog een strakkere opgave, waar we gezegd hebben: 2035 willen we daar zelfs al grote stappen gemaakt hebben. Dus dan heb je daar eigenlijk ook een eigen instrumentarium nodig.

Uiteindelijk is het ook altijd wel de vraag: elke maatregel moet zich wel aan het hogere doel kunnen verantwoorden. Want daar hebben we, heel plat, gezegd: wat doet de CO₂? Wat doen die broeikasgassen? Dus elk transitiepad moet zich wel kunnen verhouden tot dat hogere doel en dat ook kunnen aantonen.”

Martine Koedijk: “Uiteindelijk meet je dan verschillende dingen. De input in de transitiepaden: welke beleidsinstrumenten zet je daar in? En je meet uiteindelijk de CO₂-uitstoot, en die moet dan dalen.”

Wethouder De Jonge: “Ja, precies. Zo moeten we het gaan opbouwen.”

[...]

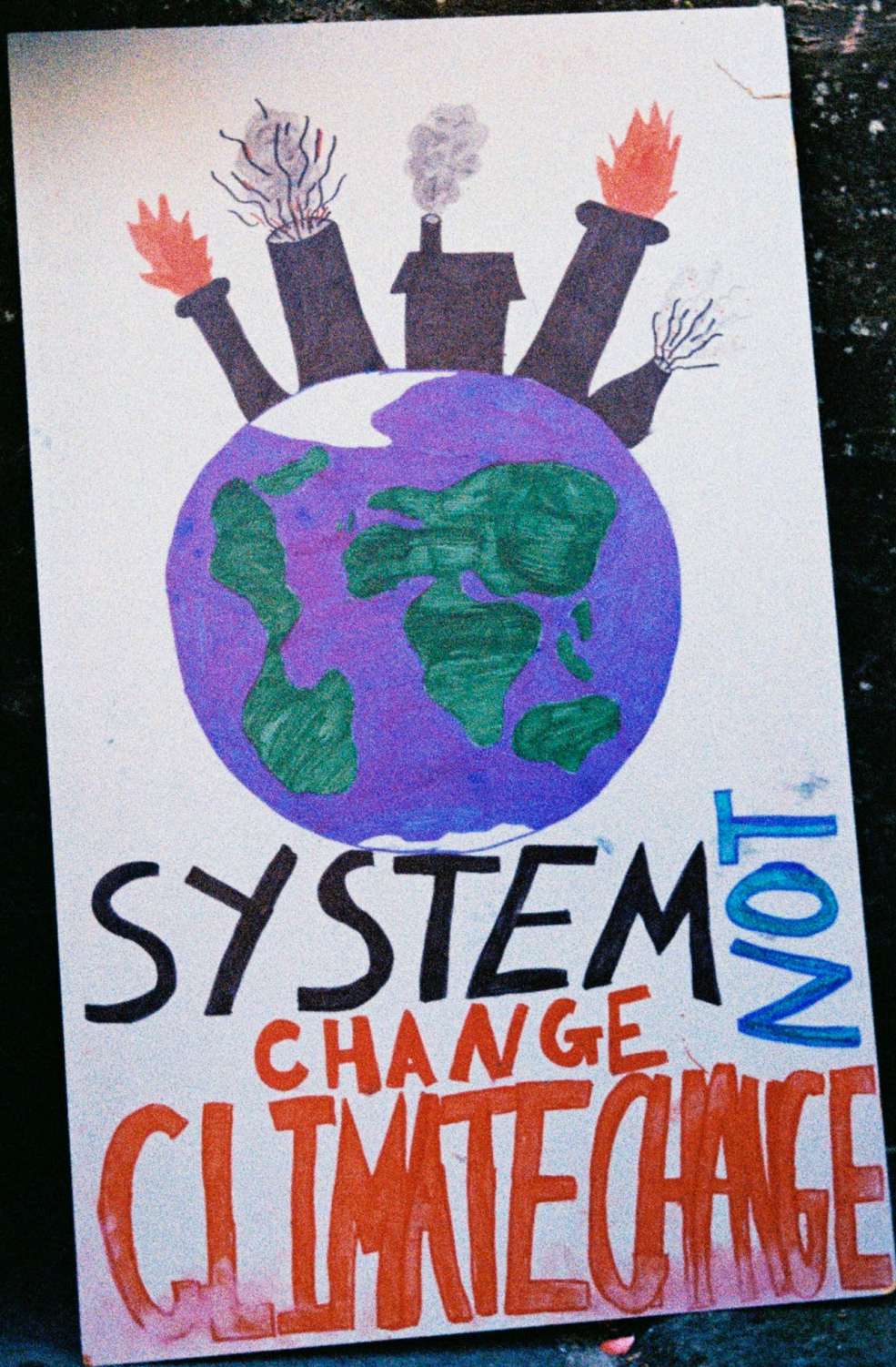
Martine Koedijk: “En wat heb jij nou als wethouder echt nodig om succesvol te zijn?”

Wethouder De Jonge: “Nou ja, we hebben het natuurlijk al een paar keer gezegd: ik heb wel de informatie nodig om te weten dat we de goede dingen aan het doen zijn. Natuurlijk laten we ons goed informeren en maken we nu, met de kennis en de informatie die we hebben, de juiste

keuzes. Maar die moet je wel steeds kunnen herijken en tegen het licht kunnen houden: doen we nog de goede dingen? Ja, dan komen we toch ook, wat jij steeds zegt: je hebt echt die informatie nodig en je moet dat kunnen volgen om eventueel een ander besluit te kunnen nemen. Dat je zegt, we moeten toch bijstellen. Dus voor mij is het wel heel belangrijk dat we weten dat dat wat we aan het doen zijn, of dat nou ook écht is waar de grootste bijdrage aan onze doelstellingen vandaan komt.”

CLIMATE

Partij voor
de Dieren